

Årsmelding 2020

Skogbruket i Vestfold og Telemark

Hogst i Skafsåberget
Foto: Per Wraa, Tokke kommune

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark

Forord

Faggruppe skog og utmark hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark (fra og med 2021 Statsforvalteren i Vestfold og Telemark) er glad for å kunne presentere en oppsummering av skogbruksåret 2020 i fylket i denne årsmeldingen. 2020 er det første året som et sammenslått fylke, selv om fylkesmanns-embetene ble slått sammen allerede 1.1.2019.

Årsmeldingen inneholder korte innlegg som oppsummerer skogbruksaktiviteten i Vestfold og Telemark i løpet av året, illustrert med diagrammer som viser utviklingen i aktivitet de siste 15 årene. Statistikk over aktiviteten er tatt inn som egne sider med tabeller.

I 2020 ble avgjørelsesmyndigheten for å innvilge NMSK-tilskudd til skogsveier, taubane og hest flyttet fra Fylkesmannen til kommunene. Som følge av denne overføringen av myndighet, har samtlige kommuner i fylket hvor det er aktuelt å bygge skogsveier, utarbeidet egne retningslinjer for søknader om tilskudd til bygging og ombygging av skogsveier. Disse retningslinjene er godkjent av Fylkesmannen og er ment å bidra til forutsigbarhet for skogeierne. Kompetansen og erfaringene med skogsveibygging er varierende i kommunene. For å sikre at kommunene får levert gode tilskuddssøknader, har Fylkesmannen bidratt til at det er utdannet 3 sertifiserte veiplanleggere i fylket.

I mars stengte Norge ned som følge av Covid-19-utbruddet. Dette preget aktiviteten og

møteplassene mellom næring og forvaltning. Skogsamvirket og planteskolene var bekymret for arbeidskrafttilgangen for å få satt ut allerede bestilte og ferdigproduserte planter. Følgelig ble det etablert en egen tilskuddsordning for å stimulere til og lære opp utrenet mannskap til å plante skog. Videre ble det også etablert en egen tilskuddsordning for å holde skogsentreprenørene i arbeid i en tid da det var fullstendig ubalanse i tømmermarkedet. Begge tilskuddsordningene ble godt mottatt av skognæringen. I kommunene, hos Fylkesmannen og i Landbruksdirektoratet førte disse ordningene til betydelig merarbeid. Den offentlige skogforvaltningen sørget på en god måte for å løse det som skognæringen pekte på som kritiske utfordringer.

Vi opplever stadig mer ekstremvær, som har betydning også for skogbruket. Sporskader som følge av tømmerdrifter i nedbørrike perioder og fare for skred i forbindelse med infrastrukturtiltak og hogstaktivitet, er mulige konsekvenser det må tas hensyn til ved planlegging og gjennomføring av aktivitet. Videre må investeringer i etablering av framtidsskog være tilpasset klimaendringene. Fylkesmannen/Statsforvalteren vil legge vekt på disse utfordringene. Samtidig åpner arbeidet med å nå Norges klimamål, der skogbrukstiltak er en del av løsningen, nye muligheter for skogbruket.

Knut Ivar Løken

Fagsjef skog og utmark

Forsidefoto: Hogst i Skafsåberget, over Bandak. Entreprenør er Olav J. Straand fra Vrådal. Dette var en av tømmerdriftene som ble utløst av tilskuddsordningen for å opprettholde hogstaktivitet i skogbruket i 2020, under Covid-19-pandemien. Bildet er tatt av skog- og utmarksrådgiver i Tokke kommune, Per Wraa.

Fylket Vestfold og Telemark

Fra og med 1.1.2020 var Vestfold og Telemark et nytt fylke. I forbindelse med endringen av fylkesstruktur, ble det som var Svelvik kommune i Vestfold slått sammen med Nedre Eiker og Drammen kommuner i Buskerud til nye Drammen kommune i Viken fylke. Med det har arealet i Vestfold og Telemark blitt redusert med snaut 58 km². Av dette er ca. 41 000 dekar

produktiv skog. Statistikken for Vestfold og Telemark representerer dermed fra og med 2020 et noe mindre areal enn tidligere.

Fra 1.1.2020 er det 23 kommuner i Vestfold og Telemark. I tabellene bakerst i årsmeldingen vises aktiviteten i skogbruket i 2020 fordelt pr. kommune.

Tømmeromsetning

2020 ble preget av et tømmermarked i ubalanse. Avsetningssituasjonen for massevirke var svært vanskelig som følge av overutbud av tømmer i Europa på grunn av store tørke- og billeskader på skogen. Lokalt i vår region medførte dette store bilveislagre av massevirke som ble liggende i skogen lenger enn ønskelig.

Sagbruksindustrien i Norge gikk inn i 2020 med store lagre av tømmer og materialer. Da «koronaen» slo til, fikk vi mer tid hjemme, og mange startet storstilt restaurering og oppussing. Ved utgangen av året var det minimale tømmerlagre på sagbrukene, og lagrene med ferdigvarer var også lave. For å øke sagtømmerandelen i tømmerdriftene ble kravene til minste toppmål på skurstokken og kvalitetskravene til kvist og krok senket. Dette bidro svært positivt til å minske massevirkeandelen. Likevel var det ved utgangen av året fortsatt bekymring for virkesbalansen på grunn av et for stort utbud av massevirke i Europa.

Tømmeromsetningen i Vestfold og Telemark

Totalt i 2020 ble det avvirket 1 109 000 m³ tømmer. Dette er vel 100 000 m³ mindre enn året før, men likevel en svært høy aktivitet tatt i betraktning ubalansen i tømmermarkedet og betydelig redusert massevirkepris. Den relativt høye avvirkningen må nok også tilskrives betydelige tørke- og billeskader i deler av fylket samtidig, som det i forbindelse med Covid-19 kom en tilskuddsordning på plass for å stimulere til hogst for å holde skogs-entreprenørene i arbeid.

Tømmeromsetningen hadde en førstehåndsverdi på 386 millioner kroner (kilde: Skogfondsregnskapet), noe som gir en gjennomsnittspris på 348 kroner per m³. Gjennomsnittsprisen sank i 2020 med 50 kroner per m³ i forhold til 2019.

Størst hogstaktivitet var det i Larvik kommune, med totalt 129 589 m³, etterfulgt av Notodden med 117 793 m³ og Sandefjord med 108 559 m³. Høyeste gjennomsnittspris for tømmeret fikk skogeierne i Notodden og Seljord kommuner, med 361 kroner per m³.

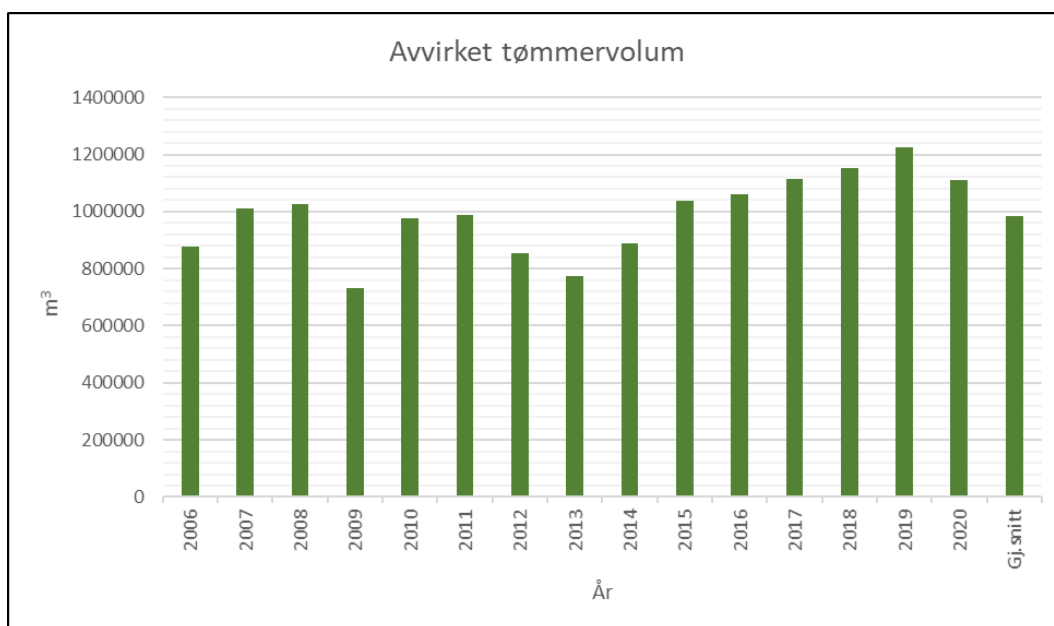

Diagram 1: Avvirkning i Vestfold og Telemark siste 15 år. Kilde: Skogfondsregnskapet.

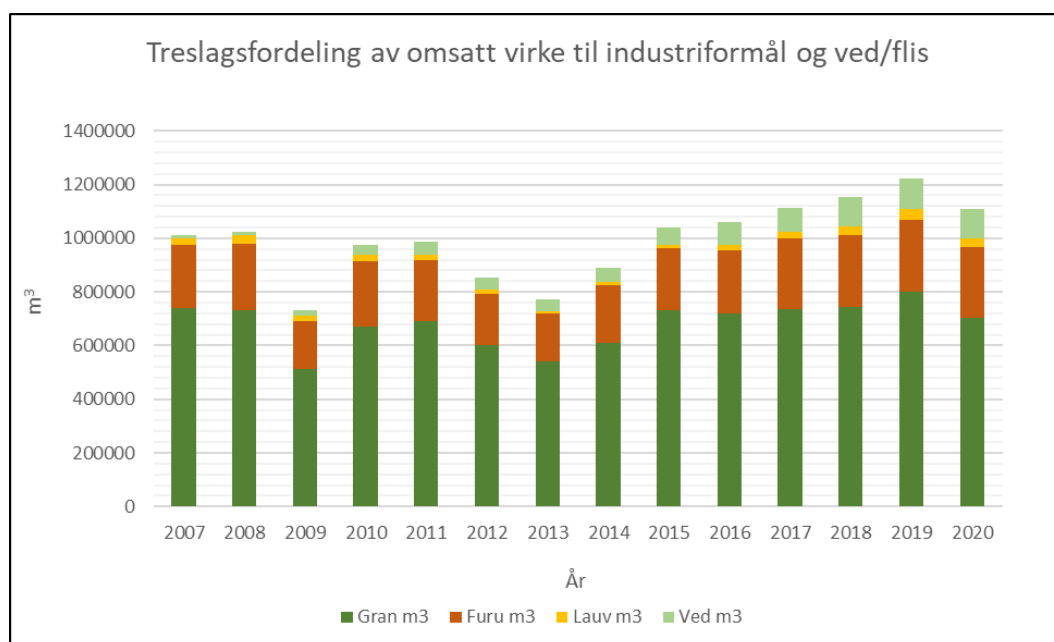

Diagram 2: Treslagsfordeling for omsatt virke i Vestfold og Telemark siste 14 år. Kilde: Skogfondsregnskapet.

Gran utgjorde 63 % av det omsatte tømmervolumet, furu utgjorde 24 %, lauv 3 % og ved til brensel 10 %. Granandelen har gått jevnt og trutt ned fra 73 % i 2007. Furuandelen har vært stabil på 23-24 % og lauvandelen har ligget +/- 2 %. Andelen vedvirke har økt fra 1 til 10 % siden 2007. Økningen skyldes trolig at det

har blitt mer vanlig å sette bort hogst av vedvirke til de store næringsaktørene og økt kunnskap og bevissthet om plikten til å sette av midler til skogfond.

AT Skog SA og Viken Skog SA er de dominerende aktørene i tømmermarkedet i Vestfold og

Telemark og de to skogeiersamvirkene med flest medlemmer i vårt fylke. I 2020 stod AT Skog og Viken Skog for 73 % av tømmeromsetningen. Nortømmer, som er datterselskap i

Norskog, en medlemsorganisasjon for skogeiere i hele landet, stod for 14 % av tømmeromsetningen i 2020. Tilsvarende tall for disse tre aktørene i 2019 var 72 % og 13 %.

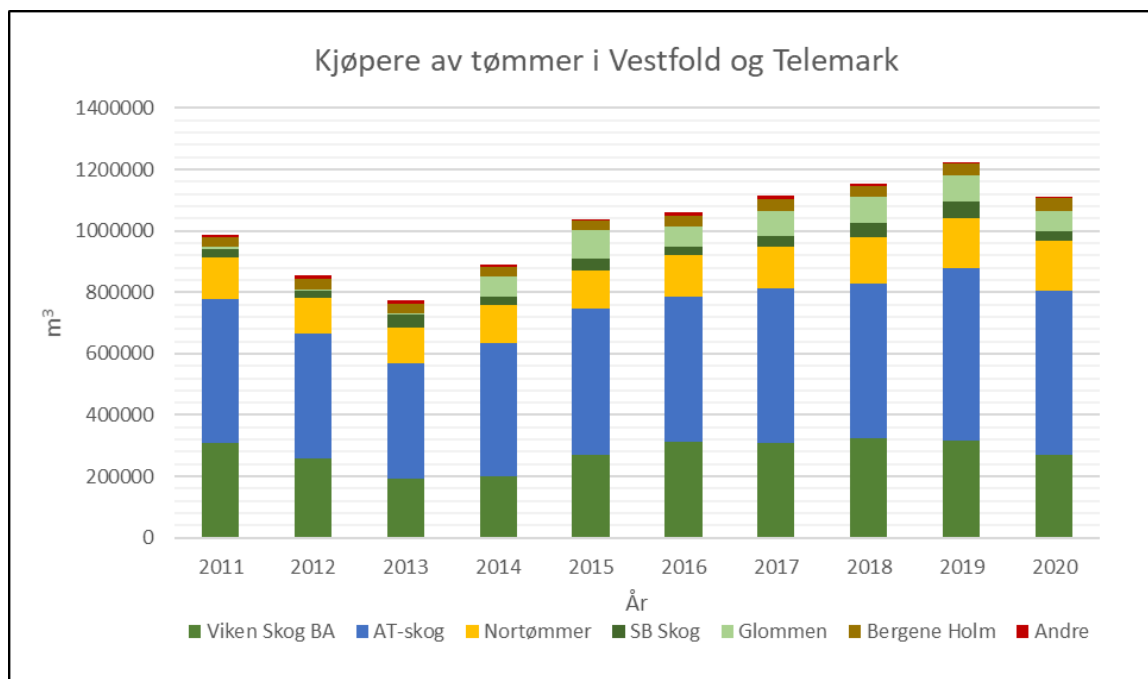

Diagram 3: Tømmeromsetning i Vestfold og Telemark siste 10 år, fordelt på kjøpere.

Kilde: Skogfondsregnskapet.

Eiendomsstruktur og aktivitet

Det var ved utgangen av 2020 10 130 skogeiendommer i Vestfold og Telemark. 55 % av eiendommene er under 250 dekar. 72 % av eiendommene er under 500 dekar. Samlet utgjorde eiendommene under 500 dekar ca. 18

% av det produktive skogarealet i fylket, ifølge tall for 2019 fra Statistisk sentralbyrå. I 2020 kom snaut 26 % av det omsatte tømmervolumet fra disse eiendommene (kilde: Skogfondsregnskapet).

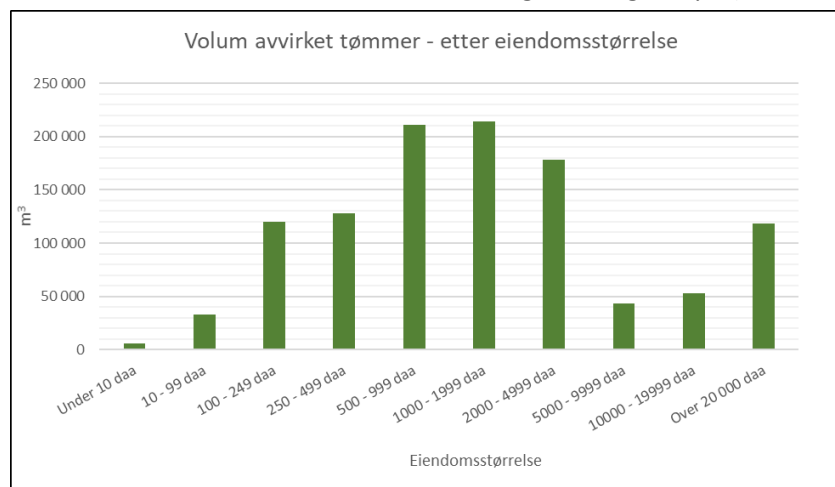

Diagram 4: Volum avvirket tømmer i Vestfold og Telemark i 2020, fordelt etter eiendomsstørrelse.

Kilde: Skogfondsregnskapet.

Skogkultur

Begrepet skogkultur omfatter alle nødvendige tiltak og investeringer som skal til for å få frem ny kvalitetsskog etter hogst, fra avvirkningen er gjennomført til bestanden vokser seg ut av hogstklasse II. I tillegg til de to klart viktigste skogkulturtiltakene, foryngelse ved planting og ungskogpleie, er markberedning, grøfte-/bekkerenskk og flaterydding før planting de skogkulturtiltakene det investeres mest i. Omfanget av disse tiltakene er presentert i tabeller bakerst i årsmeldingen.

Foryngelse

Alle skogeiere har etter skogloven plikt til å sørge for å etablere tilfredsstillende foryngelse på skogarealene etter hogst. Det er satt krav til plantetall pr. dekar i forskrift om bærekraftig skogbruk. Foryngelsen kan skje gjennom naturlig, foryngelse, såing eller planting. Planting er den klart mest vanlige foryngelsesformen og ofte en forutsetning for å lykkes med å etablere god foryngelse.

Granplante i Vestmarka, Larvik. Foto: Liv Aakre, FMVT

Ekstraordinært plantetilskudd våren 2020

Sesongarbeidere fra utlandet står vanligvis for en betydelig del av plantearbeidet i norsk skogbruk. Da Covid-19-pandemien førte til stenging av landets grenser for inn- og utreise 12. mars, var mange aktører i skognæringen bekymret for at mangel på arbeidskraft ville få alvorlige ringvirkninger for plantesesongen 2020. Frykten var at det ikke ville være kapasitet til å sette ut alle plantene som var produsert for utplanting våren 2020 og at planter i verste fall måtte kasseres som en følge av dette. Næringsaktørene arbeidet politisk for å få på plass en ordning som skulle kompensere for noen av merkostnadene knyttet til rekruttering, opplæring og oppfølging i felt av alternativ arbeidskraft.

16. april fastsatte regjeringen midlertidig forskrift om tilskudd for å sikre planting av skogplanter våren 2020. Ordningen ble finansiert ved omdisponering av midler over Landbrukets utviklingsfond (LUF). Den ekstraordinære tilskuddsordningen ble dermed finansiert av midler som allerede var tildelt skogbruket og som skulle gått til andre skogkulturtiltak, vegbygging, drift med taubane og hest og skogbruksplanlegging. Ordningen ble innrettet slik at de sentrale aktørene, det vil si skogeiersamvirkene, Nortømmer og SB Skog, kunne søke Landbruksdirektoratet om ekstraordinært tilskudd for planting de hadde utført på oppdrag fra skogeiere. De ble dekket av en sentral pott med omdisponerte midler. Skogeiere som stod for utplantingen selv kunne søke kommunen om ekstraordinært plantetilskudd, og tilskuddet ble da dekket av kommunenes tildelte NMSK-midler til skogkultur. Tilskuddssatsen var 1,30 kr pr. plante, både for sentrale aktører og skogeiere.

Planting

Data fra skogfondssystemet viser at 58 % av plantetiltakene ble utført av skogeier selv. Mange av de største tiltakene er satt bort til entreprenør, mens skogeierne ofte gjennomfører de små tiltakene. Målt i antall planter, satte skogeierne selv ut 36 % av plantene, mens entreprenører satte ut 64 %.

I 2020 ble det totalt satt ut 2 556 445 planter ved nyplanting vår og høst i Vestfold og Telemark. Det er en nedgang på 10,7 % fra 2019. Årsaken til dette er hovedsakelig at planteskolene ikke klarte å produsere nok planter til å dekke etterspørselen. Tørkesommeren 2018 førte til at mange planter og trær responderte med ekstrem

frøsetting i 2019. På grunn av dette, fikk skogplanteproduksjonen, som for en stor del foregår på friland, store problemer med ugras i plantebrettene vekstsesongen 2019, med påfølgende stor planteavgang.

Det ble satt ut 259 995 planter ved suppleringsplanting i 2020. Det er en nedgang på 12 % fra 2019, men likevel et betydelig høyere antall enn i årene 2013-2018. Mye av suppleringsplantingen som ble gjennomført i 2020 var oppfølging etter stor planteavgang tørkesommeren 2018. Det sentrale tilskuddet til suppleringsplanting, som en del av ordningen tilskudd til tettere planting, ble videreført i 2020. Tilskuddssatsen ble redusert fra 50 % i 2019 til 20 % i 2020.

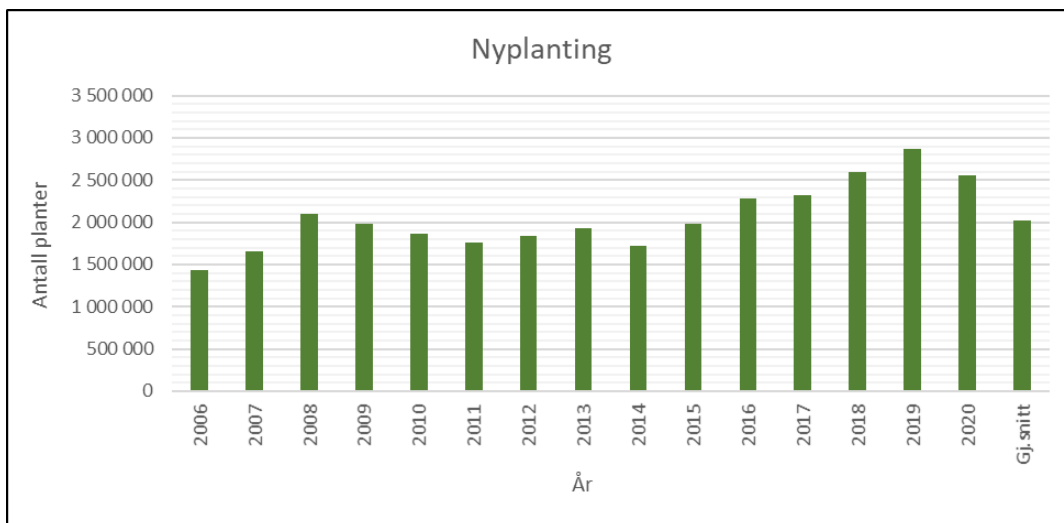

Diagram 5: Antall skogplanter satt ut i Vestfold og Telemark siste 15 år. Kilde: Skogfondsregnskapet.

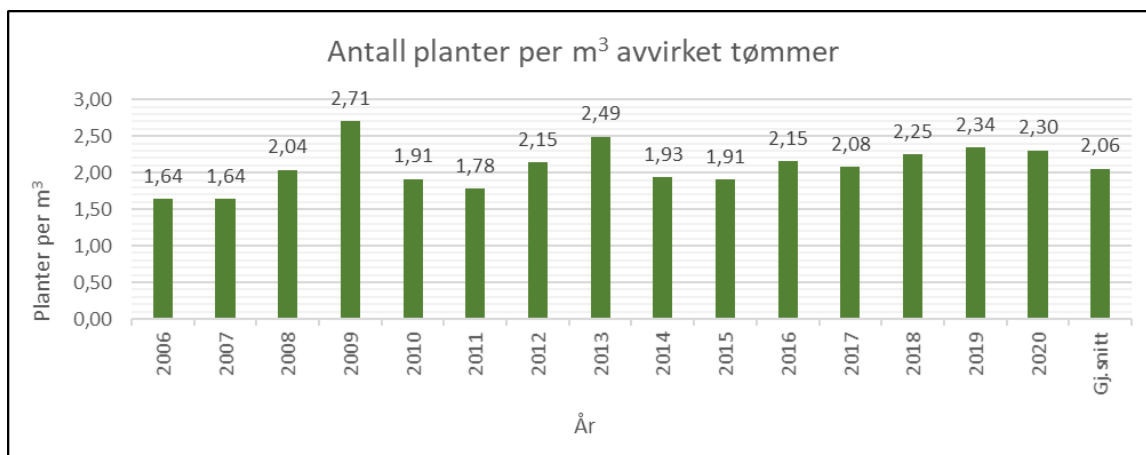

Diagram 6: Antall planter satt ut pr. m³ avvirket tømmer siste 15 år. Kilde: Skogfondsregnskapet.

Ungskogpleie

Det var en betydelig oppgang i ungskogpleieaktiviteten i 2020. Det ble utført ungskogpleie på 44 590 dekar i Vestfold og Telemark. Det er en økning på snaut 15 % fra 2019, og den høyeste registrerte aktiviteten på mer enn 20 år.

I 2020 ble det innført en ordning for å stimulere til økt ungskogpleieaktivitet. Ordningen gjelder i første omgang i 2020 og 2021. Alle aktører som organiserer og utfører ungskogpleie hos skogeiere kan søke kommunen om tilskudd for å dekke deler av kostnadene knyttet til oppsøkende virksomhet, skogeierkontakt og befaringer.

Det var imidlertid ikke skogeiersamvirkene og andre entreprenører som stod for økningen i ungskogpleieaktiviteten i 2020. Aktørene som gjennomfører oppdrag hos andre behandlet 24 207 dekar i 2020, mot 25 552 dekar i 2019. Skogeierne som utførte ungskogpleie i egen skog behandlet 20 383 dekar i 2020, mot 13 258 dekar i 2019. En nærliggende forklaring på økningen i aktivitet blant skogeierne er at den snøfattige vinteren ga ideelle forhold for ungskogpleie og i praksis førte til en mye lenger

ungskogpleiesesong enn normalt i store deler av fylket. Vi antar dessuten at nedstengingen av landet i forbindelse med viruspandemien og generelt svært redusert reiseaktivitet og redusert utbud av fritidstilbud, førte til at mange skogeiere fikk tid til overs, og at denne tiden ble brukt til skogsarbeid.

I mange år har det vært gjennomført ungskogpleie i et omfang som er betydelig mindre enn det reelle behovet. Fylkesmannen i Vestfold og Telemark har anslått at det er behov for å gjøre ungskogpleie på opp mot 70 000 dekar i fylket, hvert år. Vi må fortsette med å prioritere ungskogpleie, med mål om å øke aktiviteten ytterligere.

Det er godt kjent i skogbruket at ungskogpleie er et av de aller mest lønnsomme og viktige tiltakene en kan gjennomføre for å øke verdiproduksjonen i et bestand. I Miljødirektoratets rapport Klimakur 2030 og stortingsmeldingen Klimaplan 2021-2030 fra Klima- og miljødepartementet er ungskogpleie trukket frem som et viktig tiltak for å øke det årlige CO₂-opptaket i skog. Dermed er det flere interesser som taler for økt ungskogpleie.

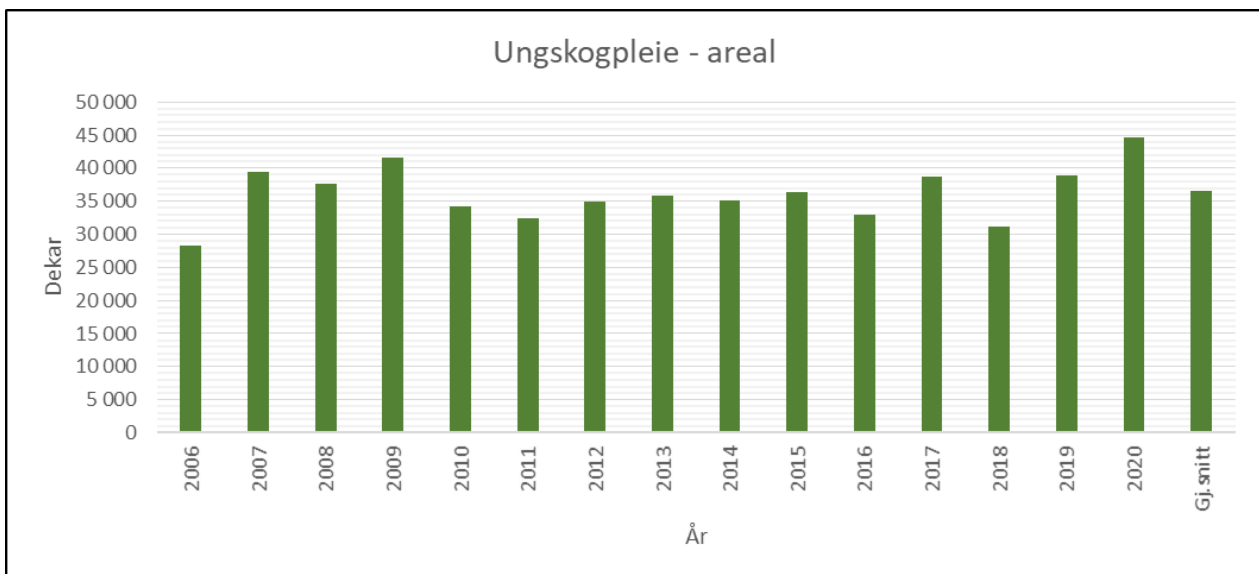

Diagram 7: Utført ungskogpleie i Vestfold og Telemark siste 15 år, antall dekar pr. år.

Kilde: Skogfondsregnskapet.

Det store omfanget av ungskogpleie utført av skogeier selv i 2020, tyder på at interessen for og viljen til å gjennomføre ungskogpleie er til stede. Samtidig kan det tolkes som et tegn på at i et «normalår» er det utfordrende for skogeiere å finne tid til skogsarbeid. Entreprenører som driver oppsøkende virksomhet for å utløse ungskogpleieoppdrag, sier at de ofte erfarer at skogeierne ønsker å gjennomføre ungskogpleien selv. Det kan tenkes at det må arbeides med å bevisstgjøre skogeiere om arbeidsmengden og ansvaret

som følger med å eie skog og oppmuntre til lavere terskel for innleie av entreprenører til å utføre arbeidet.

Kontaktutvalgene lokalt og regionalt har vist stor vilje til å prioritere ungskogpleie når tilskuddsmidler til skogkultur skal fordeles. Skogeierne og skognæringen må fortsette med å følge opp gjennom bestilling av oppdrag og å sørge for at det er kapasitet til å gjennomføre oppdragene.

Ungskogpleie er en forutsetning for å etablere kvalitetsskog. Ungskog på Gran i Andebu.

Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT

NMSK-midler til skogkultur

På grunn av det ekstraordinære tilskuddet til vårplanting var det veldig høyt forbruk av NMSK-midler til skogkultur i 2020. Knapt 1,4 millioner kroner av de ordinære NMSK-midlene gikk til ekstraordinært plantetilskudd. Etter søknad, fikk vi i slutten av november en ekstratildeling av NMSK-midler til skogkultur fra Landbruksdirektoratet, noe som delvis kompenserte for det ekstraordinære plantetilskuddet. Totalt hadde Vestfold og Telemark kr 9 616 114 disponibelt til skogkultur i 2020.

8 266 727 kroner ble tildelt kommunene til ordinære NMSK-tilskudd til skogkultur, og alle disse midlene ble brukt. I tillegg hadde kommunene ved utgangen av året en betydelig mengde søknader det ikke var midler til å dekke i 2020. Dette etterslepet må dekkes av tildelingen av NMSK-midler for 2021. Mer enn 96 % av de ordinære NMSK-midlene i 2020 gikk til ungskogpleie. Åtte kommuner gir tilskudd til markberedning og én kommune gir tilskudd til planting.

Skogsveier

Ombyggingen av skogsbilveinettet i Vestfold og Telemark fortsatte med store investeringer i 2020, som i de senere år, samtidig som bygging av nye veier er økende.

Behov for ombygging av skogsbilveinett er dokumentert gjennom tidligere registreringer av veitilstanden i fylkene Vestfold og Telemark.

Ombygging av skogsbilveinettet til mer solide veier med høyere bæreevne og framkommelighet øker lønnsomheten for en samlet skognæring og skogindustri og bidrar til å redusere skaden på veier og terreng, samtidig som varigheten av veinettet øker og vedlikeholdskostnadene reduseres. Deler av ombyggingen skjer strekningsvis.

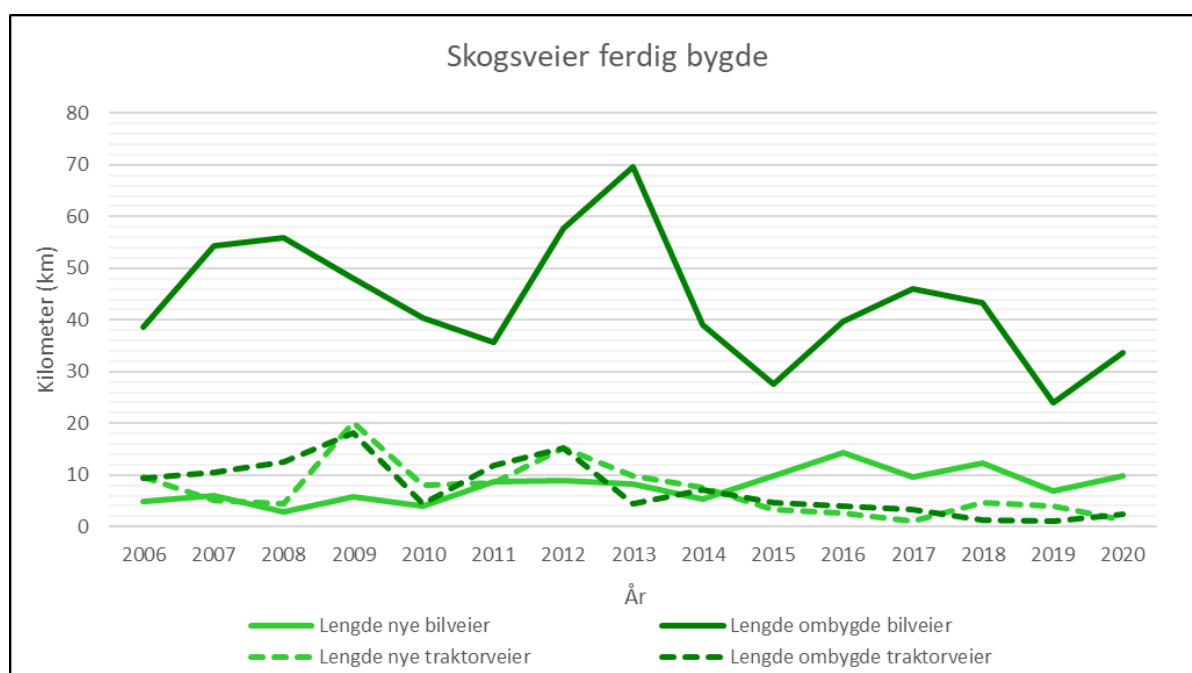

Diagram 8: Antall kilometer ferdig bygde skogsveier i Vestfold og Telemark siste 15 år.

Kilde: Skogfondsregnskapet.

Vestfold og Telemark har et omfattende skogsbilveinett på 6 100 km utbygd fra 1950-tallet og utover, og det er stor aktivitet knyttet til ombygging av de eldre delene av dette skogsveinettet. I tillegg bygges det jevnlig ut nye skogsbilveier for utbedring av leverings- og avkjørselsforhold, samt nybygging til skogsområder uten veidekning for moderne skogsdrift.

Det ble ferdig bygd 9,8 km nye skogsbilveier og ombygde 25,2 km skogsbilveier med tilskudd i 2020. Byggekostnaden for skogsbilveiene var 1 002 kr pr. meter ny vei og 747 kr pr. m ombygde vei inkl. bruer. Kostnaden pr. meter vei er mer enn fordoblet siden år 2000, noe som i stor grad skyldes endret byggeteknikk, med bruk av sprengt fjell i forsterking og oppbygging av veikroppen.

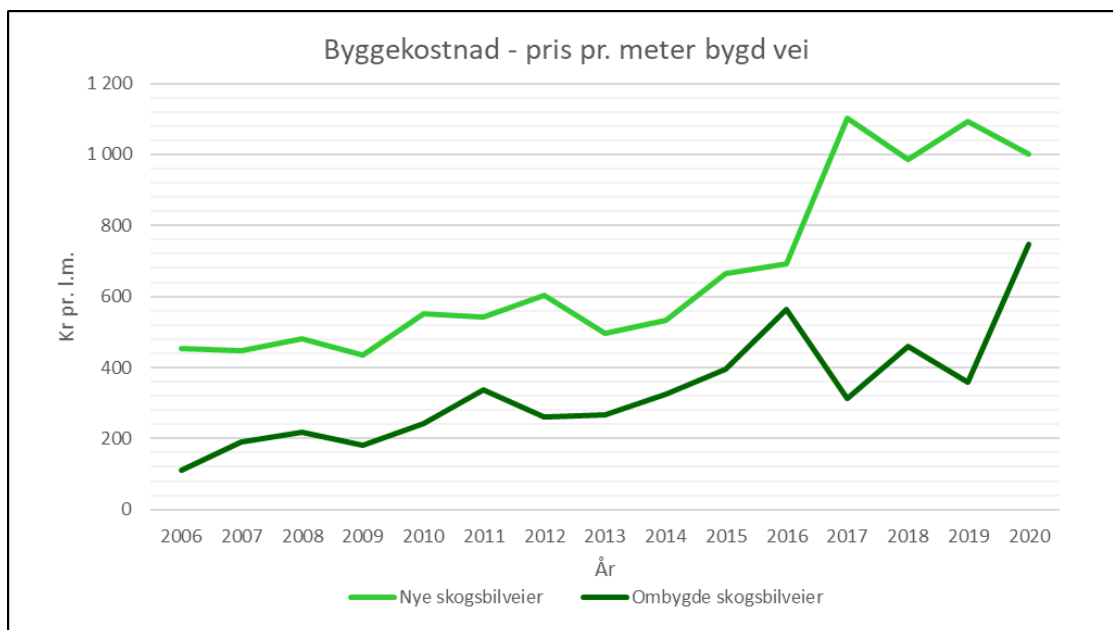

Diagram 9: Gjennomsnittskostnad pr. løpemeteter ferdig bygd og ombygde skogsbilveier i Vestfold og Telemark siste 15 år. Kilde: Skogfondsregnskapet.

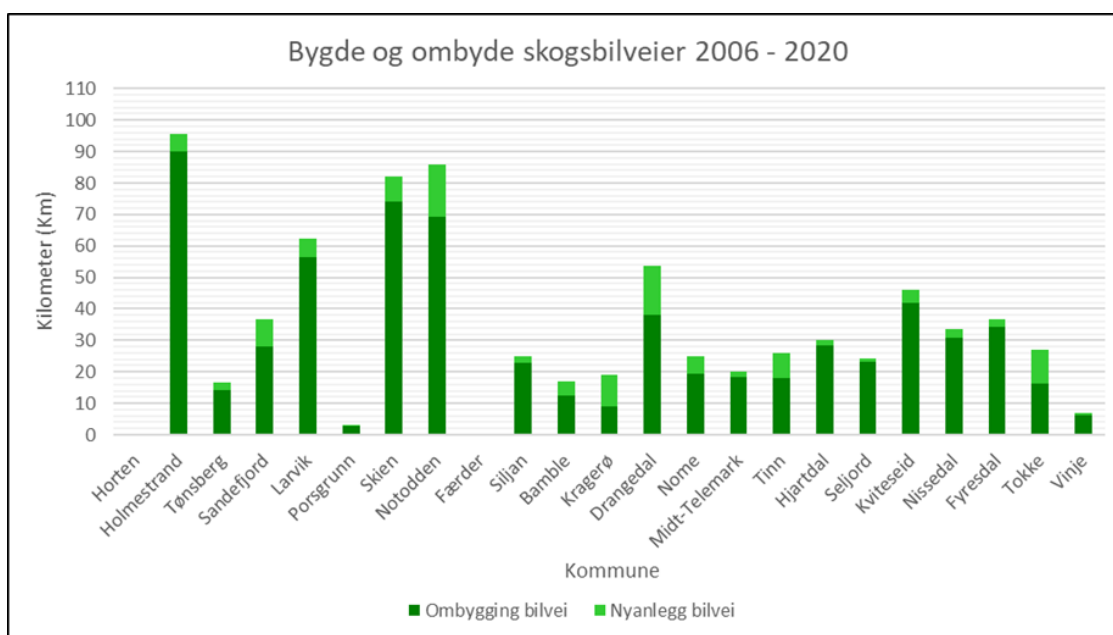

Diagram 10: Antall kilometer ferdig bygde og ombygde skogsbilveier siste 15 år, fordelt på kommuner. Kilde: Skogfondsregnskapet.

Kommunene i Vestfold og Telemark overtok fra 1. januar 2020 oppgaven med å tildele tilskudd til skogsveier. Fylkesmannen fordeler tilskudd til skogsveier og drift med taubane, hest o.a. i en samlet ramme til den enkelte kommune.

Retningslinjer for tilskudd til skogsveier

Kommunene i fylket har i 2020 utarbeidet og fastsatt retningslinjer for søknader om tilskudd til skogsveier. I følge forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket skal det fastsettes overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Retningslinjene skal

utarbeides i dialog mellom Fylkesmannen, kommunene og næringsorganisasjonene i skogbruket lokalt, jf. § 3 i forskriften.

Retningslinjene kommunene har utarbeidet prioriterer tilskudd til veier med høy byggekvalitet, setter krav til bruk av veiplanlegger eller tilsvarende, og innhold i byggeplanen. Samtidig framhever de at det er nødvendig å ta hensyn til risiko for større skader og skred som følge av økt mengde regnskyll, ekstremnedbør og flom, og å gjøre tiltak for å redusere skadeomfang.

Kompetansesamling skogsveier

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark gjennomførte 21.-22. januar en kompetansesamling for kommunene på Gaustablikk. Et sentralt tema var skogsveier. Kommunene fikk veiledning om saksbehandling av søknader om bygging og tilskudd til skogsveier og bruk av fagsystemet ØKS (økonomisystem for skogordninger). Kommunene ble også veiledet om fastsetting av retningslinjer for behandling av søknader om tilskudd til skogsveier.

Profesjonelle veiplanleggere

Vestfold og Telemark har nå tre profesjonelle veiplanleggere som er sertifiserte gjennom og

utdanning på Skogkurs i perioden 2016 – 2020.

Ved godkjenning av nybygging eller ombygging av landbruksveier kan kommunen sette vilkår om planleggerkompetanse, linjeføring, teknisk utforming, vedlikehold og miljømessig tilpassing av veien, samt vilkår som begrenser motorisert ferdsel på veien.

De fleste byggeplaner for skogsveier der det søkes tilskudd utarbeides nå av profesjonelle veiplanleggere eller andre med erfaring og kompetanse om veiplanlegging.

Investering i skogsveier

Bygging av skogsveier i 2020 ble gjennomført med en kostnad på 4,96 mill. kr for nyanlegg og 23,90 mill. kr for ombygging av skogsveier gjennom året både for bil- og traktorveier. Investeringen i nye og ombygde bruer var på kr 2,08 mill. kr for 2020. Samlet kostnad var 30,93 mill. kr. Kostnaden til bilveier utgjør 94,4 % av kostnadene.

Forbruk av tilskudd til skogsveier

Det ble bevilget 8,85 mill. kr, inntrukket 1,68 mill. kr og utbetalt 10,71 mill. kr i tilskudd til skogsveier i 2020. Gjennomsnittlig tilskudd var 36,4 % for veier som fikk utbetalt tilskudd i 2020, en økning på 1,0 % fra året før.

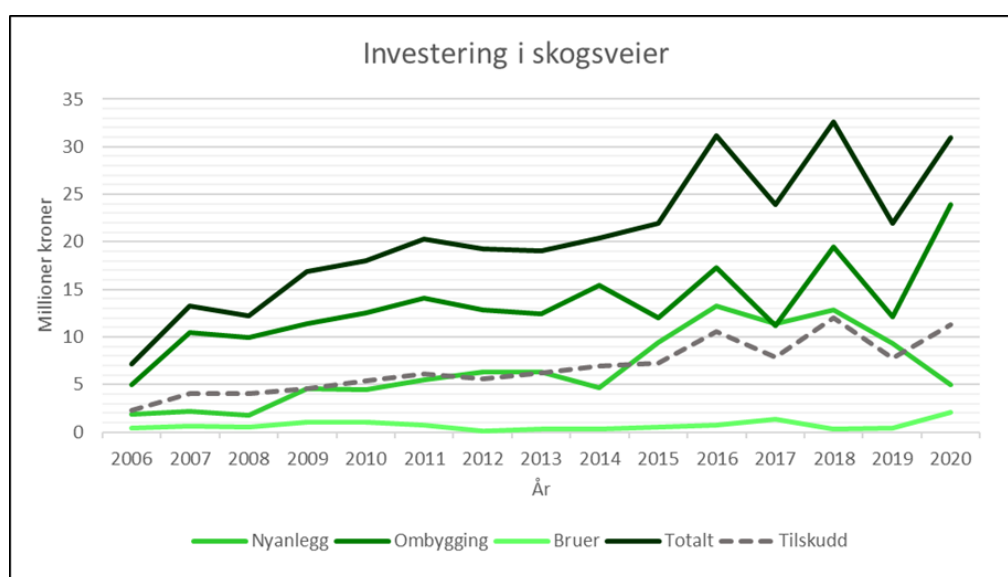

Diagram 11: Investering i skogsveier i millioner kroner pr. år siste 15 år, samlet og fordelt på nyanlegg, ombygging og bruer. Kilde: Skogfondsregnskapet.

Kontroll

Kontroll er nødvendig for å sikre at offentlege ordningar vert forvalta i samsvar med regelverket og å sikre at krav som er gitt til skogeigarar, kommunar og Fylkesmenn vert oppfylte. Innanfor skog har Fylkesmennene og kommunane fleire ulike kontrolloppgåver.

Forvaltingskontrollar

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark gjennomførte forvaltingskontrollar av tilskot og skogfond til skogkultur i 4 kommunar i 2020. Landbruksdirektoratet sitt krav til kommunane var at dei skulle kontrollere minst 5 % av skogkulturtiltaka. 10 % av tiltaka vart kontrollerte i 2020.

Forvaltingskontrollane omfatta samtale, dokument- og feltkontroll. På grunn av fare for smitte av covid-19, vart samtalanene og sluttmøta gjennomførte digitalt, medan feltkontrollane vart gjennomførte i skogen som før, men utan felleskøyring.

Kontrollforma i felt er endra frå 2019. I 2020 kontrollerte vi tiltaka i sanntid ved at vi kontrollerte kommunen samstundes som kommunen kontrollerte skogkulturtiltaket. I 2019 kontrollerte vi tiltak som kommunane hadde kontrollert i 2018.

Det vart totalt funne 2 avvik i kommunane. Vi har i ettertid rettleia kommunane om bruk av fullmakter om ikkje heimelshavaren er søkar.

Det vart òg gjennomført forvaltingskontrollar av tilskot til skogsveggar i 4 kommunar i 2020. Fylkesmannen kontrollerte vedlikehaldet av skogsbilveggar som har motteke tilskot og vart ferdig godkjende for 5 og 10 år sidan.

Resultatet av kontrollane var at vegane gjennomgåande var bygde eller ombygde med høg kvalitet og vedlikehaldne i samsvar med gjeldande krav i lover og føresegnar og vilkår i vedtaket om tilskot.

Føretakskontrollar

I 2020 gjennomførte Fylkesmannen føretakskontrollar av 4 søknader innan skogkultur i 3 kommunar. Fylkesmannen er sakshandsamar for slike saker når skogeigaren er ein kommune eller fylkeskommune. Det vart funne feil merking på kart i eit høve og gitt melding om at grøfter ikkje skal blir fylte med tre og kvistar i eit anna høve.

Forvaltings- og føretakskontrollane vi har gjort tyder på at forvaltninga av dei økonomiske verkemidla i kommunane generelt er god.

Foryngingskontroll

Målet med den landsdekkande foryngingskontrollen er å sjekke at foryngingsplikta i skogbrukslova vert følgd. Kommunane har kontrollansvaret knytt til forynging etter hogst. Kommunane kan krevje at skogeigarane gjer tiltak for å sikre tilfredsstillande forynging innan tre år etter hogst.

Frå foryngingskontroll på Nome vgs. avdeling Søve, eigd av fylkeskommunen. Skogbrukslærer Eirik Jensen var med då Fylkesmannen gjennomførte kontrollen. Foto: Liv Aakre, FMVT

Landbruksdirektoratet trekte i 2020 ut foryngingsfelt på eigedommar der det vart avverka over 250 m³ gran i 2017 og samtidig planta lite eller ikkje noko (0-1 000 planter) i tre år etterpå. Det vart trekt ut 239 skogeigarar i Vestfold og Telemark i 2020. Eitt tilfelle var

skog eid av fylkeskommunen, og Fylkesmannen fulgte opp denne med feltkontroll.

Oppfølging av sakene vil ofte ta tid, til dømes når skogeigaren skal plante og kommunen skal på synfaring etterpå.

Totalt vart 171 felt frå 2020 registrerte som «Ok» same året. Alle dei andre felta er registrerte som påbegynt i kommunane i 2020. Det er òg ein del felt som må bli fulgte opp frå tidlegare år.

Resultatkartlegging av miljø og skogbrukstiltak

Den nasjonale resultatkartlegginga av miljø og skogbrukstiltak som kommunane gjer starta i 1994. Kartlegginga vart tidlegare kalla resultatkontroll forynging/miljø. Avverking og etterfølgande tiltak knytt til forynging vert kartlagde for å kjenne effektane av skogpolitikken med tanke på ei berekraftig norsk skogforvaltning.

Landbruksdirektoratet trekkjer ut ei representativ mengd hogstfelt. Det vert valde ut felt for kvar n-te m³ som er hogd tre år før kartleggingsåret. Sjansen for at ein skogeigedom blir valt ut for kontroll er proporsjonal med salskvantumet på eigedomen i fagsystemet ØKS. Kartlegginga i

2020 var basert på målt hogstkvantum i 2017.

I Vestfold og Telemark vart 138 felt trekte ut for kartlegging av miljø og skogbrukstiltak i 2020. Alle felt vart kartlagde av kommunane (med unnatak av to som Fylkesmannen kartla) og godkjende av Fylkesmannen.

Basert på kartlegginga skriv Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ein nasjonal rapport. Rapporten *Tilstand i foryngelsesfelt* nr. 159/2018, som syner resultatane frå resultat-kartleggingane i åra 2010-16, kan du lese [her](#).

Resultatkartlegging i Sandefjord. Sanela Jacobsen, rådgjevar skogbruk i Sandefjord kommune, var med då Fylkesmannen gjennomførte kontrollen. Foto: Liv Aakre, FMVT.

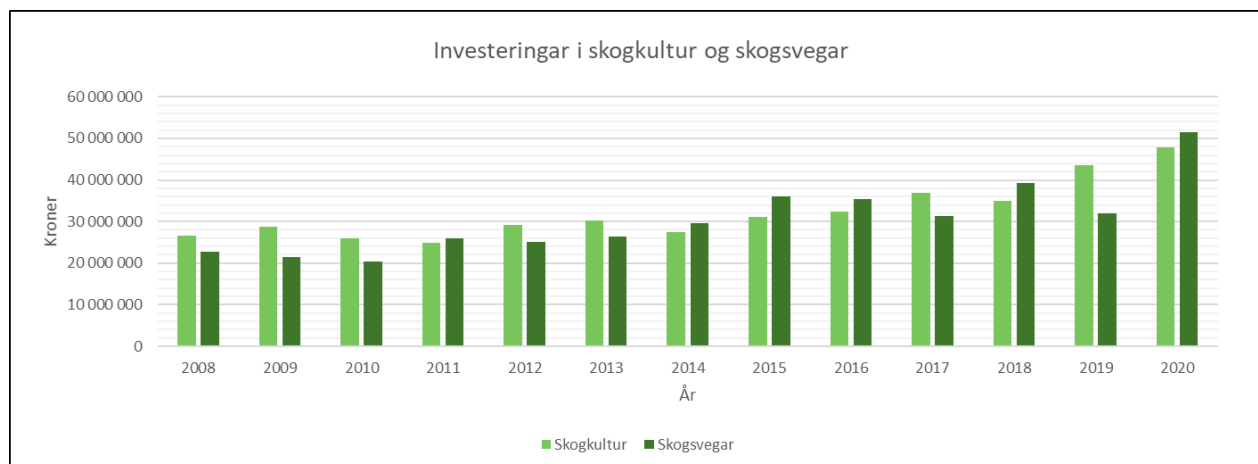

Diagram 12: Skogeigarane sine investeringar i skogkultur og skogsvegar i Vestfold og Telemark siste 13 år.
Kilde: Skogfondsregnskapet.

Skogskader

2020 ble et år uten akutte skogskader av betydning, bortsett fra lokale snøbrekkskader som følge av tungt snøfall i slutten desember. Det vil bli nærmere omtalt i årsmeldingen for 2021. Fremdeles gjør ettervirkninger etter tørkesommeren 2018 seg gjeldende i skogen i deler av fylket.

Hogst av gran som døde i løpet av sommeren 2020.
Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT

Været har stor betydning for skaderisikoen i skogen og for trærnes helse og evne til å tåle ytre påvirkning. Selv om det ikke var episoder med ekstremvær, er værforholdene relevant med tanke på skogens evne til å restituere seg etter tørken i 2018. Værstatistikken for 2020 fra Meteorologisk institutt viser at april og mai var tørrere måneder enn normalt, men både mars, juni og juli var nedbørrike. Gjennomsnittstemperaturen lå betydelig over normalen i alle måneder, med unntak av mai og juli, på de fleste målestedene i Vestfold og Telemark. Mars, april og juni var mange steder over 3 grader varmere enn normalen. Været skulle tilsi at skogen hadde gode betingelser i 2020.

Stormskader

Hvert år er det spredte forekomster av vindfall der lokale forhold gjør skogen sårbar for sterke vindkast, blant annet i eksponerte bestandskanter mot nye hogstflater. I 2020 var det ingen hendelser med sterk vind som førte til skader av betydning i skogen i Vestfold og

Telemark. Meteorologisk institutt sendte ikke ut farevarsel om vind dette året.

Skogbrann

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) publiserer brannstatistikk over oppdrag brann- og redningstjenesten utfører. Brannstatistikken for 2020 viser at brannvesenene i Vestfold og Telemark til sammen rykket ut til 55 branner i skog eller utmark i 2020. Flest utrykninger var det i september (17), juni (13), mai (9) og april (7). Skadeomfanget var svært begrenset i de aller fleste tilfellene, og ingen av brannene forårsaket skader av betydning. Størst skader forårsaket to branner i Skien og Kragerø 26. april, hvor brannene omfattet henholdsvis 15 dekar og 5 dekar. I Holmestrand brant et 12 dekar stort område 17. september.

Granskogen sliter fremdeles

I 2019 fulgte Fylkesmannen i Vestfold og Telemark skadeutviklingen i granskog tett, blant annet gjennom et overvåkingsprosjekt med observasjoner fra satellitt, fly, drone og feltarbeid. Prosjektet ble gjennomført av NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi), med finansiering blant annet fra UT-midler fra Vestfold og Telemark. I prosjektet ble det observert at skadene i granskog fortsatte å gjøre seg gjeldende gjennom 2019, og Fylkesmannen ønsket å følge utviklingen videre gjennom 2020.

Det ble brukt fylkesinntrukne rentemidler til å finansiere feltarbeid utført av NIBIO i 2020. En del av feltarbeidet bestod i å fastsette nøyaktige koordinater for skadefelt og kontrollfelt. Flater som er registrert og koordinatfestet i felt vil danne en «bakkesannhet» for satellittdata fra 2020. NIBIO arbeider videre med utvikling av satellittovervåking av skogskader, og målet er å etablere en «nær sanntids»-skogovervåkings-

tjeneste, hvor skadeutviklingen gjennom vekstsesongen kan følges i en karttjeneste. NIBIO fikk finansiering til et slikt prosjekt på plass i desember 2020.

Tidligere forskning, blant annet fra NIBIOs grantørkeprosjekt i 2013, har vist at gran trenger 5-6 år på å restituere seg etter en tørkeepisode. Tørke fører blant annet til dårligere vanntransport i yteveden og at deler av finrøttene dør, noe som igjen fører til redusert diameter- og høydevekst. Det tar flere vekstsesonger med gode vekstvilkår før et tre har gjenoppbygget barmassen og kan vokse med normal hastighet. I tillegg er et tre som er svekket av tørkestress mer utsatt for angrep fra sopp og barkbiller. Ettervirkningene etter tørkesommeren i 2018 kan derfor gjøre seg gjeldende i flere år fremover, og værforholdene i vekstsesongen vil ha stor betydning for skadeutviklingen.

Observasjonene som ble gjort i regi av NIBIO gjennom vekstsesongen 2020 viste at det lokalt var et oppsving i skogdød i granskog i 2020. Hogstmaskinførere og entreprenører har meldt om samme inntrykk. Bestand som så ut til å klare seg greit gjennom 2019 og var levende og tilsynelatende friske våren 2020, døde i løpet av juni-juli. Forskere fra NIBIO mener at skadene som ble observert i deler av fylket sommeren 2020 var sterkere enn normale ettervirkninger etter tørken i 2018 og at dette kan skyldes at granbarkbillen stedvis har økt populasjon.

Barkbiller

Bestanden av den store granbarkbillen (*Ips typographus*) har blitt overvåket i Norge siden 1979. Barkbilleovervåkingen gjennomføres i regi av NIBIO, i tett samarbeid med kommunene og fylkesmannsembetene. 10 kommuner i Vestfold og Telemark har én eller flere fangstflater hvert år, med fire billefeller på hver flate. Disse fellene settes ut før 20. april og utstyres med feromoner (duftstoffer) som skal lokke til seg biller. Kommunene tømmer fellene fire ganger i løpet av vår- og

sommermånedene og rapporterer resultatene inn til NIBIO.

NIBIOs rapport om registrering av bestandsstørrelse for granbarkbillen i 2020 oppsummerte med at det var en økning på 33 % i barkbillebestanden i kommunene i Telemark fra 2019 til 2020, mens det for Vestfold-kommunene var en nedgang i bestandsstørrelse på 23 %. Ingen av fylkene (NIBIO bruker gammel fylkesinndeling i barkbilleovervåkingen) har mer enn moderat nivå av barkbiller i fangstene. Sammenlignet med fangstene i siste år av barkbilleutbruddet på 1970-tallet, var nivået i Vestfold og Telemark i 2020 bare 37 %. Det er viktig å være klar over at tallene er gjennomsnittstall for kommunene i hvert fylke. Store variasjoner mellom kommunene gjør at lokale billeproblemer blir kamouflert i gjennomsnittstallene. Porsgrunn kommune hadde høyest gjennomsnittlig billefangst av alle kommunene i hele landet i 2020. Også Tønsberg kommune hadde høye fangsttall.

Billegnag på undersiden av barken. Typisk mønster etter den store granbarkbillen.

Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT

Ut fra de relativt omfattende tørkeskadene som er observert i de kystnære kommunene i

Vestfold og Telemark, er det overraskende at billefangstene ikke er høyere. NIBIOs forskere mener at det kan skyldes to forhold: Enten skyldes skogskadene først og fremst tørreskader etter 2018-sesongen, og når granbarkbiller har vært observert i døde/døende trær, har det vært sekundære angrep, ikke angrep som har drept trærne. Eller kan stor granbarkbille ha bidratt til å drepe trær (primærangrep), men svak motstandskraft i granskogen gjør at det ikke kreves høy tetthet av granbarkbiller for å drepe stående og tilsynelatende friske trær.

Ferske vindfall er ypperlig ynglemateriale for granbarkbiller og bør ryddes opp i.

Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT

Med andre ord, er det fremdeles tørreskader fra 2018 som er granskogens største problem. Lokalt kan svekket granskog likevel ha bidratt til oppformering av stor granbarkbille, og det er lokalt fare for angrep av granbarkbiller i granskog nær skog som ble angrepet i 2020. I slike områder er det spesielt viktig å ha god skoghygiene. Det innebærer å rydde opp i ferske vindfall og sørge for at ferskt grantømmer blir fraktet ut av skogen, slik at det ikke gjøres tilgjengelig som ynglemateriale for barkbillene. Virke som er angrepet av granbarkbiller må fraktes ut av skogen før månedsskiftet juni/juli (siste frist etter forskrift om bærekraftig skogbruk er 15. juli), det vil si før avkommet etter vårens sverming flyr ut og kan angripe nye trær. Trær som allerede er døde, kan med fordel stå igjen. De kan huse naturlige fiender av granbarkbiller. Det er mer

fornuftig å konsentrere hogsten om trær som fremdeles har sin verdi som ferskt virke. Skogeiere som har granskog som viser tegn til redusert sunnhet, bør vurdere å hogge denne. Utviklingen i skadebildet fremover vil i høy grad avhenge av værforholdene. Nedbørrike, kjølige somre gir gran gode vilkår for å restituere seg og barkbillene dårlige vilkår for sverming. Tørke og vindfellingene de nærmeste årene vil derimot kunne forverre skadesituasjonen.

Med bakgrunn i at det var en økning i barkbillefangstene i fylket i 2019 og bekymring for et nytt utbrudd av granbarkbiller, fulgte Fylkesmannen utviklingen i barkbillebestanden tett gjennom 2020. Både NRK og lokale aviser har vært interessert i skadesituasjonen i granskogen og vært med skogeiere og representanter fra offentlig forvaltning ut i skogen og laget reportasjer. Medieomtalen er nyttig for å belyse aktuelle problemstillinger og øke interessen for og forståelsen av skogbruk. Samtidig ser vi henvendelser fra mediene som en mulighet til å nå ut med informasjon til skogeiere.

NRK i arbeid med filmopptak til Dagsrevyinnslag om skogskader i oktober 2020. Fra Fritzøe Skogers eiendom i Kjøse i Larvik kommune.

Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT

En «ny» skadegjører på småplanter

Høsten 2019 ble det observert skader i form av nålebeiting på små granplanter på foryngelsesflater i flere kommuner i fylket. I de mest ekstreme tilfelle var mange av

granplantene totalt avnålet. Skogeiersamvirket tok kontakt med forsker Inger Sundheim Fløistad hos NIBIO, som slo fast at skadegjøreren var bredsnutebillen *Stophosoma capitatum*. Arten finnes i store deler av landet, men den er vanligvis ikke en alvorlig skadegjører i Norge. I 2020 ble det observert nye skader fra bredsnutebillen i samme område som den gjorde skade i 2019.

Bredsnutebillen spiser den vegetasjonen som er tilgjengelig. Skader på granplanter blir størst hvis tilgangen på annen vegetasjon på hogstflaten er begrenset. Etter hvert som konkurrerende vegetasjon etablerer seg på hogstflaten, reduseres beitepresset fra bredsnutebillen. Ettersom billene vanligvis ikke skader knoppene på granplantene, kan plantene overleve hvis de er godt etablert og ikke blir beitet hardt på nytt neste sesong. Bredsnutebillen kan ikke fly og sprer seg ved å gå. Hva som forårsaket en oppblomstring av skader fra bredsnutebille i 2019 og 2020 er usikkert. Kanskje var den varme tørkesommeren 2018 gunstig for billene, slik at de økte i antall.

Skogeiere må besøke foryngelsesflatene jevnlig og følge med på om plantene som ble beitet foregående år kommer i normal vekst og om det kommer nye angrep neste sesong. Behov for suppleringsplanting må vurderes.

Rotråte

Ny forskning (Ari Hietala og Helmer Belbo ved NIBIO) viser at hvert femte grantre er angrepet av råte. Rotkjuke og honningsopp er de viktigste skadegjørerne. Disse angriper rotstokken nedenfra, følgelig blir det sagtømmerandelen dette går ut over. Tiltaket for å redusere råte i framtidsskogen vår er stubbebehandling, men dette praktiseres i liten grad i Norge. I våre naboland, Sverige og Finland er det utstrakt bruk av stubbebehandling. Behandlingen gjennomføres ved sprøyting på stubben rett fra hogstaggregatet, når treet felles.

Stubbebehandling må sees på som en som et langsiktig investeringstiltak, siden skogeier kan høste gevinsten først etter neste omløp. Uten stubbebehandling kan råten leve i stubber i opptil 50 år, og i røttene i 20 – 30 år, og på denne måten smitte neste tregenerasjon.

Forskerne har beregnet at ca. 140 000 daa hogges hvert år i sesongen når sporene smitter (om vinteren skjer ikke dette). Forskerne mener at økt bruk av stubbebehandling i Norge kan gi betydelig verdiøkning i form av økt sagtømmervolum og stor klimagevinst på grunn av økt CO₂-binding. Dette er gode argumenter for at råtebekjempelse må tas på alvor. Langsiktigheten i investeringen, tilsier at tiltaket bør være aktuelt for en offentlig støtteordning.

Bredsnutebillen Stophosoma capitatum i aksjon.

Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT

Hogst-tilskudd Covid-19

Landbruksdepartementet fastsatte 9. juni 2020 en midlertidig forskrift om tilskudd for å opprettholde hogstaktivitet i skogbruket i 2020. Tilskuddet skulle avhjelpe negative konsekvenser for skogsentreprenørene som følge av utbruddet av covid-19 forårsaket av koronaviruset SARS-CoV-2.

For Vestfold og Telemark ble det forholdsvis stort omfang av søknader om tilskudd til skogsdrifter som kommer innenfor ordningen. Dette dreier seg i stor grad om drifter med høy driftskostnad som skyldes enten bratt og vanskelig terreng, lang terrengtransport eller lav kubikkmasse i hogstfeltet. Det har også vært hogst knyttet til skifte av treslag og sjøtransport på lekter, enkelte taubanedrifter, tynningsdrifter og kanthogst langs skogsveier og innmark.

Nærmere 30 hogstlag med hogstmaskin og lassbærer og taubanelag har drevet ut dette tømmeret fra 12. mai da ordningen startet å gjelde, og fram til 30. november 2020. Uvanlig mye nedbør utover senhøsten ga problemer med å komme fram og førte til utsettelse og opphold for skogsdriftene. Skogsdriftene som kom inn under ordningen har krevd mye planlegging og forarbeid fra skogeierne og skogeiersamviket sin side og oppfølging fra kommunene for gjennomføring.

Bløtt terreng førte til ekstra innsats med oppretting av sporskader, der dette var mulig, men mye av dette vil bli utbedret først i 2021, ved tørrere føreforhold.

Det er innenfor ordningen drevet ut 112 600 m³ i 2020, tilsvarende nærmere 10 % av et års

normal hogst i fylket. Driftskostnaden for dette tømmeret er 24,4 mill. kr, med en gjennomsnittlig driftspris på 216 kr/m³. Med manuell felling til hogstmaskin og oppretting av sporskader, blir samlet kostnad på 25,7 mill. kr, tilsvarende 228 kr/m³. Driftsprisene for skogsdriftene som har fått tildelt tilskudd ligger vesentlig over et gjennomsnittlig kostnadsnivå.

Av tømmeret hogd innenfor ordningen i 2020 var 110 100 m³ hogster med høy driftskostnad i vanskelig terreng, lang transport mv., 700 m³ var drift med taubane og 1 600 m³ tynningshogst. Fylkesmannen i Vestfold og Telemark fikk 5,74 mill. kr samlet i tilskudd til ordningen i 2020. Av dette er 5,4 mill. kr tildelt de enkelte skogsdrifter. Resten vil bli tildelt i 2021.

Områder med flest søknader om tilskudd var Vest-Telemark, kommunene Seljord, Tokke, Vinje og Kviteseid, Øst-Telemark, kommunene Hjartdal og Notodden, og Midt-Telemark kommune, med driftsmessige utfordringer knyttet til bratt og vanskelig terreng, lang terrengtransport og taubaneterreng. Men også i lavereliggende terreng i kommunene i Grenland og Vestfold ble det gjennomført flere skogsdrifter med tilskudd. Landskapet er også i disse delene av fylket kupert og med koller og brå fjellformasjoner, som skaper til dels store driftsmessige utfordringer.

Tilskuddsordningen ga også mulighet for gjennomføring av skogsdrift på mer enn 6 600 m³ på en øy i skjærgården i Færder kommune, med hogst av gran med treslagsskifte av hensyn til miljø- og landskap. Tømmeret ble fraktet på lekter til kai i Tønsberg.

HELMEKANISERT SKOGSDRIFT	TILSKUDD 2020 I KRONER			
	Bevilget	Inntrukket	Utbetalt	Overføres til 2021
Førstegangstynning	27 719	1 669	26 050	-
Høy driftskostnad	5 904 719	678 605	4 935 304	290 810
Taubane	181 920	36 000	40 920	105 000
Sum ekstraordinære tiltak	6 114 358	716 274	5 002 274	395 810

Tabell 1: Tilskudd tildelt for å opprettholde hogstaktivitet i 2020, fordelt på type tiltak.

Skogbruksplanlegging

I Vestfold og Telemark har det i 2020 vært gjennomført to forprosjekter med behovsutredninger for miljøregistreringer i skog, for Holmestrand og Svelvik (gammel kommune, nå del av Drammen) kommuner og for Fyresdal, Tokke og Vinje kommuner. Behovsutredningene har vært gjennomført av henholdsvis Viken Skog og AT Skog.

Prosjekt Holmestrand og Svelvik

For Holmestrand og Svelvik er det dokumentert behov for revisjon. På deler av taksområdet gjennomføres det ny, komplett miljøregistrering i skog (MiS) med feltregistrering, mens for resterende areal gjennomføres revisjon med ajourføring.

Ajourføring innebærer at nøkkelbiotoper uten angitt livsmiljø feltbefares og registreres i henhold til MiS-metodikk. De som ikke holder inngangsverdi, tas ut. Naturtyper skal feltbefares der de ikke samsvarer helt eller delvis med allerede eksisterende nøkkelbiotoper. Funn av rødlistearter skal vurderes opp mot MiS-livsmiljø.

Eiendommer uten tidligere MiS-registreringer får tilbud om nye registreringer.

Prosjekt Fyresdal, Tokke og Vinje

For de tre kommunene i Vest-Telemark er det ikke dokumentert behov for revisjon av miljøregistreringene, og eksisterende miljøregistreringer kan i utgangspunktet videreføres i nye skogbruksplaner. Det er imidlertid noen momenter som blir inkludert i ny planprosess:

Nye naturtypelokaliteter med A-verdi og B-verdi må oppsøkes og vurderes i henhold til gjeldende MiS-metodikk. Det må etableres buffersoner rundt hekkeplasser for aktuelle rovfuglarter og rundt relevante rødlistearter.

Det kan bli nødvendig med ny utvalgsprosess eller revurdering av eiendommer med nye naturtyper eller rødlistearter.

Skogeiere vil få muligheten til å klage på nøkkelbiotoper som gjør forvaltningen av eiendommen vanskelig. Skogbiologisk kompetanse må behandle slike klager, og man må finne et erstatningsområde med tilsvarende miljøverdier for utgått nøkkelbiotop.

Andre, pågående prosjekter

I tillegg til nevnte prosjekter er det levert planer til skogeiere i Midt-Telemark og Nome kommuner, og takstprosjektet blir sluttført første halvdel av 2021.

S. D. Cappelen Skoger startet i 2020 et prosjekt med enkelttakst på hele eiendommen, som ligger i fem kommuner. Taksten gjennomføres med enkeltrelaser. Det er første gang det gjennomføres takst over hele eiendommen i samme år. Taksten skal leveres i 2021.

Plan for nye prosjekter

I 2021 vil det være forprosjekt med behovsutredning for revisjon av miljøregistreringer i Larvik, Siljan og Skien. I årene som kommer vil det være høy aktivitet og flere pågående takstprosjekter samtidig i Vestfold og Telemark. Se tabell under for fremdriftsplan.

Kommune	År									
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Svelvik/Holmestrand	F	T	T	L						
Tokke/Vinje/Fyresdal		F	T	T	L					
Larvik/Siljan/Skien			F	T	T	L				
Sandefjord				F	T	T	L			
Tinn/Hjartdal/Notodden					F	T	T	L		
Tønsberg							F	T	T	L
Horten/Færder										F
Drangedal										F
Nissedal										F

Tabell 2: Fremdriftsplan for skogbruksplanlegging i Vestfold og Telemark i perioden 2019-2028. Aktivitet hvert år, fordelt på forprosjekt (F), hovedtakstprosjekt (T) og planleveranse (L).

Skog og klima

Bærekraftig forvaltning av skog er en viktig del av løsningen for å motvirke global oppvarming. Skog tar opp CO₂, lagrer karbon og forsyner oss med fornybart råstoff som kan erstatte fossil energi og byggematerialer som stål og betong. Skog og grønne arealer har i tillegg evnen til å holde tilbake flom og skred og huser et mangfold av arter som det er viktig å ta vare på.

Ifølge en rapport fra Norsk institutt for bioøkonomi publisert i 2017, avskoges det årlig 58 000 daa skog i Norge. En stor del av avskogingen skjer i form av små, gradvise utvidelser av eksisterende infrastruktur. Lokalt kan disse endringene virke uvesentlige og udramatiske, men i sum utgjør de et betydelig areal. Statistikken viser at 68 % av avskogingsarealet har gått til utbygging, 18 % til omlegging til beite og 13 % til nydyrking. Avskoging er et lite diskutert tema i Norge. Når vi skal innrette skogforvaltningen slik at vi øker opptaket av CO₂ i skog, må avskoging/omdisponering av skogareal få betydelig større oppmerksomhet.

Det skjer en naturlig «skogutvidelse» som følge av økt CO₂-konsentrasjon i luften og økt temperatur (mot fjellet), men produksjonsevnen og -verdien av skogsmarka er for det meste større på de arealene som avskoges enn de arealene som påskoges. Bevisst påskoging på nye, egnede arealer og fornuftig treslags-skifte, er tiltak som vil øke CO₂-opptaket. Slik påskoging må skje med riktige, stedstilpassede treslag og med hensyn til kulturlandskapet.

Det er behov for å styrke eksisterende klimatiltak i skog gjennom høyere plantetall på foryngelsesflatene, og oppfølging med suppleringsplanting der avgangen som følge av skadegjørere, tørke eller annet minsker den fremtidige skogproduksjonen. Videre arbeid med skogplanteforedling er viktig for å utnytte genetisk variasjon hos skogstrærne og for å

avle frem frø som gir høyere produksjon enn ikke-foredlet frø fra vanlige skogbestand, og som er mer bestandige mot klimaendringene.

Ungskogpleie til rett tid bidrar til at skogen utvikler kvalitetsvirke som i større omfang kan brukes til klimavennlige byggematerialer der karbonet kan bli lagret over lang tid. Ungskogpleie er bedriftsøkonomisk lønnsomt i et visst omfang, og svært lønnsomt i samfunnsøkonomisk perspektiv og i langsiktig klimaperspektiv. I dag er ungskogpleieaktiviteten for lav. Økt støtte til ungskogpleie er et svært godt og kostnadseffektivt klimatiltak.

Målrettet nitrogen gjødsling av skog på arealer der mangel på nitrogen hemmer veksten, vil gi økt diameter- og høydevekst i en tiårsperiode. Dette er et hurtigvirkende klimatiltak. I deler av vårt fylke er det avrenning til Oslofjorden. Etter vår oppfatning bør tilføring av nitrogen i disse områdene forbeholdes jordbruksarealene for produksjon av mat.

Tiltak for å redusere spredningen av rotråte i granskog har effekt på karbonkretsløpet fordi råte reduserer tilveksten og fører til at biomasse brytes ned. Stubbebehandling i forbindelse med hogst er det aktuelle tiltaket mot rotråte. Siden tiltaket først får effekt for neste generasjon, blir stubbebehandlingen for sjelden utført. Støtteordninger vil kunne utløse mer stubbebehandling.

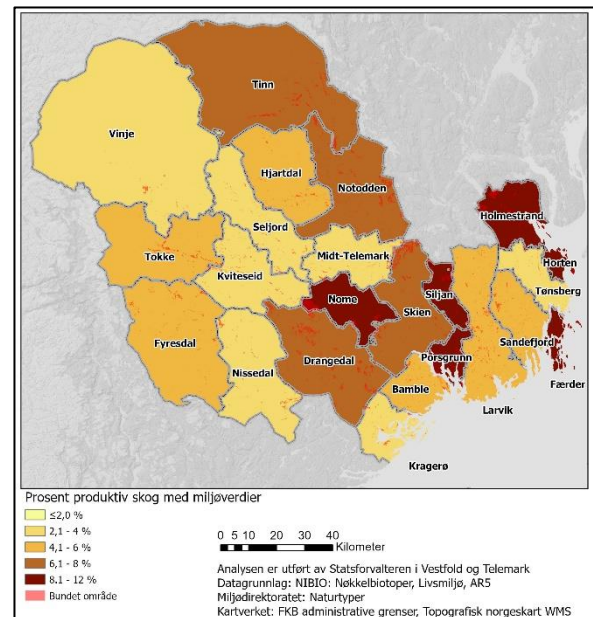
Tidspunktet for hogst påvirker evnen til å ta opp CO₂ og mengden karbon som blir lagret over tid. Hvis skogen blir hogd før den er hogstmoden, gir det lavere CO₂-opptak og mindre tømmer til industrien. Dagens skogbrukslov er ikke til hinder for at skogeier selv kan bestemme når skogen skal avvirkes. Et krav om minstealder for hogst bør bli forskriftsfestet.

Status for restriksjoner på skogareal på grunn av miljøverdier

For å nå målene om bærekraftig forvaltning av skog, må skogeier oppfylle en rekke krav, både lovpålagte krav og krav som stilles i Norsk PEFC Skogstandard til skogeiere som er sertifiserte for levering av tømmer. Flere av kravene skal sikre at det blir tatt miljøhensyn ved gjennomføring av tiltak. Det er dessuten flere krav om at særskilte miljøverdier skal tas vare på gjennom etablering av nøkkelbiotoper. Miljøinformasjon i eksterne kilder, som naturtyper i Miljødirektoratets Naturbase og artsregistreringer i Artsdatabanken, skal alltid konsulteres før hogst.

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark har de siste årene gjort analyser av hvor stort produktivt skogareal som er pålagt restriksjoner for skogbruksaktivitet. Skog som er vernet etter naturvernloven, naturtyper med A-verdi og utvalgte MiS-nøkkelbiotoper er tatt med i oversikten. I 2019 var 5,3 % av den produktive skogen i Vestfold og Telemark

pålagt slike restriksjoner. I 2020 hadde tilsvarende tall økt til 5,6 %, blant annet på grunn av utvidelse av flere verneområder. Andelen produktiv skog som er vernet etter naturvernloven var i 2020 3,2 %.

Produktiv skog som er bundet av miljørestriksjoner. Kommunene er fargelagt etter andel bundet skog, med sterkere farge jo høyere prosentandelen er.

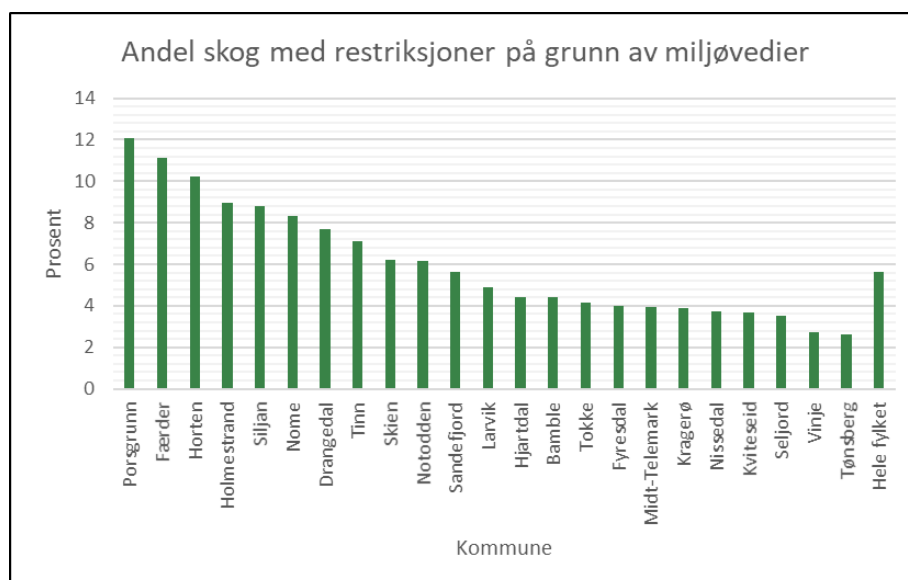

Diagram 13: Andel produktiv skog med restriksjoner på grunn av miljøverdier i Vestfold og Telemark i 2020, fordelt på kommuner.

Tabeller

Avvirking kommunevis 2020

Kommune	Gran	Furu	Lauv	Ved	Sum volum	Bruttoverdi	Gj.snittpris	Juletrær	
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	kr	kr/m ³	antall	kr
Horten	2 302	64	417	1 162	3 945	1 265 597	321		
Holmestrand	64 144	6 248	4 262	8 029	82 683	28 077 874	340		
Tønsberg	40 171	4 111	3 701	11 041	59 024	19 048 889	323		
Sandefjord	73 177	6 553	6 887	21 942	108 559	36 141 938	333	22 020	3 205 000
Larvik	107 698	4 426	4 559	12 906	129 589	45 944 668	355	4 696	503 420
Porsgrunn	22 393	588	707	4 607	28 295	10 130 096	358		
Skien	69 800	21 657	1 146	9 184	101 787	36 411 452	358		
Notodden	44 569	65 391	2 100	5 733	117 793	42 540 492	361	250	76 000
Færder	6 032	732	107	3 273	10 144	3 402 645	335	500	100 000
Siljan	27 190	2 259	435	3 103	32 987	12 266 542	372		
Bamble	23 159	7 916	768	3 109	34 952	12 338 078	353	1 220	465 550
Kragerø	7 446	10 063	1 178	1 271	19 958	7 012 693	351	1 400	280 000
Drangedal	19 304	30 931	1 058	4 251	55 544	18 903 842	340		
Nome	14 025	9 367	114	4 915	28 421	9 591 642	337		
Midt-Telemark	26 874	20 755	832	6 208	54 669	19 191 289	351	500	200 000
Tinn	16 347	10 127	218	66	26 758	9 273 042	347		
Hjartdal	18 116	7 433	345	2 724	28 618	10 259 755	359		
Seljord	22 122	2 584	-	497	25 203	9 100 606	361		
Kviteseid	27 828	17 467	523	1 727	47 545	16 288 347	343		
Nissedal	12 830	14 394	569	1 817	29 610	10 497 851	355	500	126 000
Fyresdal	12 301	14 740	389	902	28 332	9 794 677	346		
Tokke	27 201	6 253	207	1 596	35 257	11 878 422	337		
Vinje	18 040	829	145	455	19 469	6 577 914	338		
SUM 2019	703 069	264 888	30 667	110 518	1 109 142	385 938 351	348	31 086	4 955 970
Sum 2019	799 650	268 448	39 871	115 505	1 223 474	485 291 909	397		
Sum 2018	742 904	270 810	32 504	106 095	1 152 313	433 723 848	376		
Sum 2017	736 391	263 679	23 690	90 677	1 114 437	371 107 968	333		
Sum 2016	719 239	235 903	18 273	86 428	1 059 843	328 720 797	310		
Sum 2015	731 217	229 926	13 225	64 995	1 039 363	339 736 746	327		
Sum 2014	610 920	213 928	12 179	53 142	890 169	300 925 805	338		
Sum 2013	540 762	178 172	8 712	46 350	773 996	217 924 348	282		
Sum 2012	603 023	189 812	16 291	44 738	853 864	253 330 661	297		
Sum 2011	692 442	227 391	18 042	51 139	989 014	331 531 585	335		
Sum 2010	672 619	242 225	22 485	37 751	975 080	328 912 853	337		
Sum 2009	512 627	178 071	20 044	22 357	733 099	211 308 014	288		
Sum 2008	733 318	246 739	30 217	15 765	1 026 039	353 672 864	345		
Sum 2007	740 902	232 832	26 984	10 877	1 012 780	361 998 025	357		
Sum 2006	613 696	231 040	24 287	9 241	878 264	268 795 011	306		
Sum 2005	606 969	253 576	20 858	10 551	891 954	273 018 281	306		

Tømmerdrift i Andebu.

Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT.

Årsmelding 2020 – Skogbruket i Vestfold og Telemark

Skogkultur – planting 2020

Kommune	Nyplanting			Suppleringsplanting		Juletrær	
	Antall	Dekar	Kostnad kr	Antall	Kostnad kr	Antall	Kostnad kr
Horten	10 900	95	41 350	-	-	1 200	3 600
Holmestrand	293 130	2 371	1 235 282	11 100	59 795	-	-
Tønsberg	163 474	1 147	785 144	9 366	71 289	-	-
Sandefjord	400 140	3 111	2 185 661	42 028	329 057	35 910	279 978
Larvik	559 176	4 002	4 010 376	65 776	596 482	6 370	45 650
Porsgrunn	53 052	320	391 643	500	2 500	200	3 120
Skien	236 210	1 410	1 469 913	44 300	291 086	-	-
Notodden	104 735	648	463 067	6 290	28 792	-	-
Færder	-	-	-	-	-	350	12 115
Siljan	69 013	501	511 338	28 853	303 647	-	-
Bamble	72 925	509	314 959	-	-	3 761	216 275
Kragerø	9 000	114	64 050	-	-	-	-
Drangedal	40 900	334	227 810	4 200	24 650	-	-
Nome	117 130	749	482 221	3 100	24 810	200	600
Midt-Telemark	65 560	474	305 625	15 982	115 717	1	8 600
Tinn	30 000	236	204 575	8 000	51 100	-	-
Hjartdal	71 900	663	349 730	-	-	-	-
Seljord	68 100	717	491 274	-	-	-	-
Kviteseid	43 900	312	224 310	10 400	60 818	200	2 420
Nissedal	3 500	25	24 325	3 600	27 400	-	-
Fyresdal	29 900	211	162 392	-	-	-	-
Tokke	71 700	603	457 688	6 500	41 285	-	-
Vinje	42 100	359	170 828	-	-	-	-
Sum 2020	2 556 445	18 911	14 573 560	259 995	2 028 427	48 192	572 358
Sum 2019	2 863 173	21 679	14 015 526	296 599	2 217 075	59 224	643 061
Sum 2018	2 566 573	20 003	10 662 221	138 764	752 388	62 916	911 677
Sum 2017	2 306 413	16 741	9 444 015	156 797	800 949	58 332	742 687
Sum 2016	2 235 295	16 463	8 194 624	98 049	474 868	73 886	811 891
Sum 2015	1 975 638	13 589	7 100 833	90 419	481 649	138 002	1 215 308
Sum 2014	1 715 702	12 362	5 777 847	121 565	509 676	44 785	564 484
Sum 2013	1 929 911	13 864	6 562 930	139 650	543 300	72 668	858 331

Plantekasse med voksende planter.

Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT.

Årsmelding 2020 – Skogbruket i Vestfold og Telemark

Skogkultur – forarbeid 2020

Kommune	Grøfte-/bekkerensk		Markberedning		Flaterydding		Kjemisk forarbeid	
	Meter	Kostnad kr	Dekar	Kostnad kr	Dekar	Kostnad kr	Dekar	Kostnad kr
Horten	-	-	-	-	-	-	-	-
Holmestrand	2 680	68 300	29	13 450	659	163 940	102	26 157
Tønsberg	200	6 900	56	34 230	391	117 200	-	-
Sandefjord	4 355	488 186	169	42 540	734	200 277	42	7 750
Larvik	2 913	82 246	107	55 645	960	239 067	43	17 420
Porsgrunn	2 020	57 270	-	-	160	28 000	-	-
Skien	3 565	92 265	60	19 263	1 600	196 604	5	1 000
Notodden	2 277	107 919	934	281 961	1 370	140 456	12	4 800
Færder	-	-	-	-	-	-	-	-
Siljan	-	-	105	33 238	-	-	-	-
Bamble	1 890	53 050	75	30 000	532	97 250	15	2 400
Kragerø	220	11 530	-	-	-	-	2	420
Drangedal	-	-	98	33 320	-	-	-	-
Nome	1 476	46 875	246	98 550	277	73 857	-	-
Midt-Telemark	1 337	39 000	46	15 275	200	30 130	-	-
Tinn	-	-	95	57 600	-	-	-	-
Hjartdal	-	-	228	80 600	802	80 200	-	-
Seljord	-	-	-	-	-	-	-	-
Kviteseid	450	8 780	140	53 800	23	13 600	-	-
Nissedal	700	34 755	355	85 625	-	-	-	-
Fyresdal	-	-	126	50 630	-	-	-	-
Tokke	300	7 000	-	-	180	14 625	-	-
Vinje	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum 2020	24 383	1 104 076	2 869	985 726	7 888	1 395 206	221	59 947
Sum 2019	19 152	548 874	1 818	709 969	5 420	1 057 400	231	57 275
Sum 2018	21 551	541 580	1 561	463 030	3 760	805 317	199	48 761
Sum 2017	24 786	584 322	1 822	586 661	4 647	1 096 339	359	105 935
Sum 2016	17 215	432 806	1 736	470 936	3 808	631 775	749	220 208
Sum 2015	22 190	548 850	1 788	594 199	3 186	539 579	670	175 702
Sum 2014	16 610	398 262	2 082	646 585	1 803	300 108	1 110	345 926
Sum 2013	21 436	514 126	2 703	720 690	1 004	217 362	767	223 503

Tysbast gir fargerike innslag i skogen tidlig om våren.

Foto: Liv Aakre, FMVT.

Årsmelding 2020 – Skogbruket i Vestfold og Telemark

Skogkultur – etterarbeid 2020

Kommune	Ungskogpleie		Kjemisk etterarbeid		Kostnad pr. dekar	
	Dekar	Kostnad kr	Dekar	Kostnad kr	Ungskogpleie	Kj. etterarb.
Horten	419	245 190	10	4 950	585	495
Holmestrand	4 562	2 121 758	10	1 880		188
Tønsberg	2 810	1 532 892	-	-	546	-
Sandefjord	4 516	2 593 247	140	44 900	574	321
Larvik	7 124	4 139 726	147	42 350	581	288
Porsgrunn	416	177 517	-	-	427	-
Skien	3 136	1 541 484	46	13 030	492	283
Notodden	4 236	1 664 222	55	18 500	393	336
Færder	35	32 000	-	-	914	-
Siljan	1 606	893 596	-	-	556	-
Bamble	985	584 726	-	-	594	-
Kragerø	200	91 815	69	27 600	459	400
Drangedal	2 125	1 041 176	8	2 400	490	300
Nome	2 206	1 188 025	11	5 500	539	500
Midt-Telemark	1 950	861 346	-	-	442	-
Tinn	1 212	621 675	-	-	513	-
Hjartdal	416	194 040	-	-	466	-
Seljord	618	356 270	-	-	576	-
Kviteseid	1 786	742 200	-	-	416	-
Nissedal	2 247	804 383	-	-	358	-
Fyresdal	1 376	606 494	-	-	441	-
Tokke	426	268 126	-	-	629	-
Vinje	183	71 050	-	-	388	-
Sum 2020	44 590	22 372 958	496	161 110	502	325
Sum 2019	38 842	18 192 729	425	125 810	468	296
Sum 2018	31 084	13 663 889	203	68 325	440	337
Sum 2017	38 618	16 838 166	705	246 535	436	350
Sum 2016	32 863	13 697 533	723	193 342	417	267
Sum 2015	36 317	14 915 154	415	112 937	411	272
Sum 2014	34 846	13 305 131	1 026	263 736	382	257
Sum 2013	35 876	13 729 119	1 678	491 214	383	293

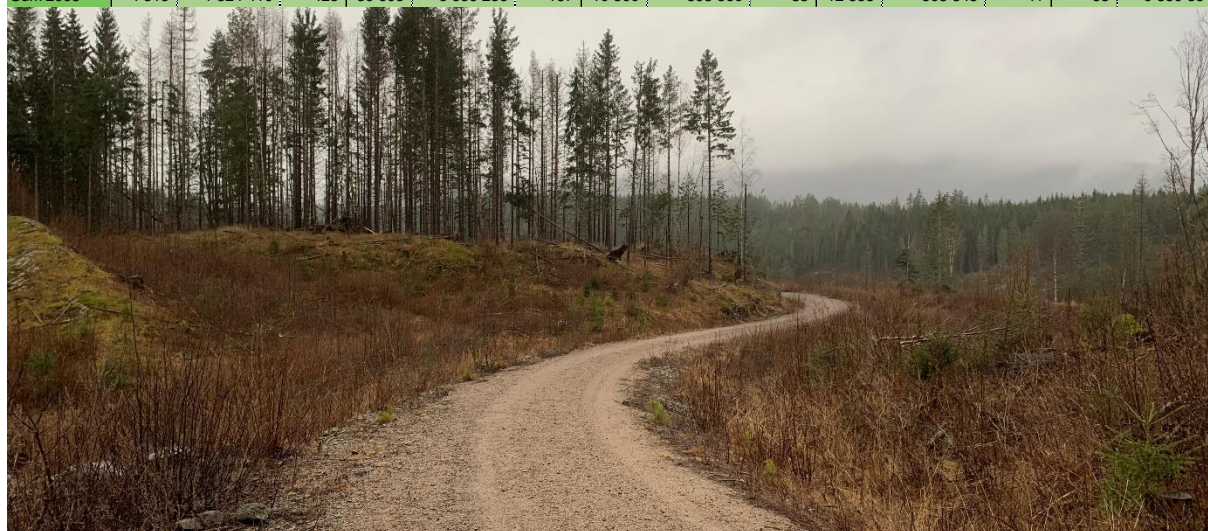
Ungskog på Ulefoss.

Foto: Liv Aakre, FMVT.

Årsmelding 2020 – Skogbruket i Vestfold og Telemark

Skogsveier bygd i 2020

Kommune	Bilveier						Traktorveier						Totalt		
	Nye			Ombygde			Nye			Ombygde			Ant. stk.	Kostnader kr	
	m	kr	kr/m	m	kr	kr/m	m	kr	kr/m	m	kr	kr/m			
Horten															-
Holmestrand	300	670 757	2 236	3 012	3 779 120	1 255				200	176 741	884	8	4 626 618	
Tønsberg				1 268	556 374	439				300	100 000	333	3	656 374	
Sandefjord	337	449 388	1 333	311	1 433 431	4 609				1 876	1 341 309	715	8	3 224 128	
Larvik	74	75 000	1 014	2 900	2 436 367	840							2	2 511 367	
Porsgrunn														-	
Skien				2 620	1 393 159	532							2	1 393 159	
Notodden	698	478 224	685	6 693	4 143 577	619	1 370	434 409	317				6	5 056 210	
Færder														-	
Siljan				2 750	2 144 121	780							2	2 144 121	
Bamble	650	944 052	1 452	3 882	3 916 662	1 009							6	4 860 714	
Kragerø	1 550	1 035 780	668	350	-	-							1	1 035 780	
Drangedal				2 070	1 509 225	729							3	1 509 225	
Nome	2 535	2 929 987	1 156	140	171 800	1 227							2	3 101 787	
Midt-Telemark				1 570	705 097	449							2	705 097	
Tinn	1 200	308 017	257										1	308 017	
Hjartdal	60	20 000	333	5 110	1 931 294	378							4	1 951 294	
Seiljord														-	
Kviteseid				2	135 264	67 632							1	135 264	
Nissedal				240	131 000	546							1	131 000	
Fyresdal														-	
Tokke	2 370	2 884 711	1 217	790	810 000	1 025							3	3 694 711	
Vinje														-	
Sum 2020	9 774	9 795 916	1 002	33 708	25 196 491	747	1 370	434 409	317	2 376	1 618 050	681	55	37 044 866	
Sum 2019	6 928	7 571 509	1 093	23 952	8 605 700	359	3 925	602 225	153	1 100	130 000	118	30	16 909 434	
Sum 2018	12 345	12 157 271	985	43 264	19 866 239	459	4 734	1 482 173	313	1 380	619 500	449	53	34 125 183	
Sum 2017	9 623	10 617 893	1 103	46 053	14 415 065	313	1 050	118 000	112	3 330	928 948	279	48	26 079 906	
Sum 2016	14 398	9 950 717	691	39 834	22 482 641	564	2 586	1 103 063	427	3 910	731 880	187	75	34 268 301	
Sum 2015	9 904	6 596 787	666	27 606	10 879 386	394	3 303	980 851	297	4 701	964 009	205	60	19 421 033	
Sum 2014	5 247	2 795 768	533	39 155	12 720 931	325	7 586	644 641	85	7 152	1 321 465	185	60	17 482 805	
Sum 2013	8 272	4 104 160	496	69 721	18 528 597	266	9 810	952 913	97	4 525	365 430	81	70	23 951 100	
Sum 2012	8 949	5 395 475	603	57 766	15 090 821	261	15 210	2 227 542	146	15 200	1 011 988	67	81	23 805 816	
Sum 2011	8 804	4 778 991	543	35 739	12 038 559	337	8 530	1 268 534	149	11 857	1 508 380	127	65	19 594 464	
Sum 2010	4 038	2 232 549	553	40 510	9 769 340	241	8 110	1 562 980	193	4 470	406 462	91	65	13 971 331	
Sum 2009	5 820	2 532 626	435	48 120	8 737 157	182	20 280	1 588 179	78	18 230	1 536 451	84	66	14 394 413	
Sum 2008	2 960	1 427 525	482	55 895	12 120 622	217	4 490	553 817	123	12 530	652 236	52	66	14 754 200	
Sum 2007	6 030	2 700 501	448	54 281	10 267 922	189	5 020	348 250	69	10 615	702 958	66	90	14 019 631	
Sum 2006	4 920	2 230 504	453	38 680	4 340 274	112	9 670	636 460	66	9 400	462 801	49	51	7 670 039	
Sum 2005	4 315	1 824 410	423	39 695	6 636 236	167	10 500	895 360	85	12 338	503 845	41	68	9 859 851	

Skogsvei fra 2015 bygd på bærelag av knust fjell, Stulsheiaveien i Skien kommune.

Foto: Per Kristoffersen, FMVT

Hogst i Kjose

Foto: Ingrid Knotten Haugberg, FMVT